

Sygn. akt IV U 841/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 kwietnia 2017r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Katarzyna Antoniak

Protokolant st. sekr. sąd. Marta Żuk	
--------------------------------------	--

po rozpoznaniu w dniu 4 kwietnia 2017r. w Siedlcach na rozprawie

odwołania H. R.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 29 sierpnia 2016r., znak: (...)

w sprawie H. R.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o prawo do emerytury rolniczej

oddala odwołanie.

Sygn. akt: IV U 841/16 **UZASADNIENIE**

Decyzją z 29 sierpnia 2016r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, działając na podstawie art.19 ust.1 oraz art.20 ust.1 i 3 ustawy z 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników odmówił ubezpieczonej H. R. prawa do emerytury rolniczej wskazując, że udowodniony przez nią okres podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu wynosi 21 lat i 23 dni zamiast wymaganych co najmniej 25 lat. Organ rentowy wskazał, że do okresu wymaganego do emerytury zaliczył okres pracy ubezpieczonej w gospodarstwie rolnym rodziców od 14 lipca 1971r. do 23 października 1972r. oraz okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników od 1 października 1993r. do 31 marca 2001r. i od 1 stycznia 2003r. do 13 kwietnia 2015r. (decyzja z 29 sierpnia 2016r. k.73 akt emerytalnych).

Odwołanie od w/w decyzji złożyła H. R. wnosząc o jej zmianę i ustalenie, że przysługuje jej prawo do emerytury rolniczej. Podniosła, że organ rentowy nieprawidłowo zliczył okresy jej pracy w rolnictwie (odwołanie k.1 akt sprawy). W toku rozprawy ubezpieczona podniosła, że do okresu ubezpieczenia powinien być doliczony okres opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników po nabyciu przez nią gospodarstwa rolnego, tj. okres od 1 stycznia 1987r. do 30 czerwca 1991r., a także okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców po 23 października 1972r., kiedy to pracowała już zawodowo, ale nadal mieszkała z rodzicami i zarówno rano – przed pracą, jak i po powrocie do domu pracowała jeszcze w gospodarstwie rolnym rodziców (zeznania ubezpieczonej k.8v-9 akt sprawy)

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie powołując się na przepisy prawa i uzasadnienie zawarte w zaskarżonej decyzji. Nadto wskazał, że do ustalenia prawa do emerytury nie zaliczył okresu opłacania

składek na ubezpieczenie społeczne rolników od 1 stycznia 1987r. do 30 czerwca 1991r., gdyż okres ten został uwzględniony przy ustalaniu uprawnień do świadczenia rentowego zmarłego już męża ubezpieczonej A. R., po którym ubezpieczona jest uprawniona aktualnie do renty rodzinnej (odpowiedź organu rentowego na odwołanie k.2 akt sprawy).

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczona H. R. urodziła się w dniu (...) W dniu (...)w związku z osiągnięciem wieku emerytalnego 60 lat i 11 miesięcy, wystąpiła do Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z wnioskiem o emeryturę rolniczą. Do wniosku załączyła m.in. zaświadczenie o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu rolników w okresie od 1 grudnia 1993r. do 31 marca 2001r. oraz od 1 marca 2003r. do 13 kwietnia 2015r. (zaświadczenie z 24 czerwca 2016r. k.3-5 akt emerytalnych). Nadto ubezpieczona przedstawiła własne oświadczenie oraz zeznania świadków T. S. i D. A. na okoliczność, że w okresie od (...) (dzień po ukończeniu 16. roku życia) do 24 października 1972r. (data podjęcia pierwszej pracy zawodowej) pracowała w gospodarstwie rolnym rodziców M. i S. małż. S. położonym w miejscowości T. gmina S.. Do wniosku emerytalnego ubezpieczonej dołączone jest również zaświadczenie Wójta Gminy S., z którego wynika, że od urodzenia do 30 lipca 1977r. ubezpieczona była zameldowana w rodzinnym domu w T. nr 60A, od 30 grudnia 1977r. do 1 października 1984r. w Ż. nr 110, a od 2 października 1984r. do chwili obecnej jest zameldowana w T. pod numerem 144 (oświadczenie ubezpieczonej z 13 czerwca 2016r. oraz zeznania świadków T. S. i D. A. z tej samej daty k.7-9 akt emerytalnych oraz zaświadczenie Wójta Gminy S. w przedmiocie zameldowania ubezpieczonej k.17 akt emerytalnych).

W wyniku rozpoznania wniosku ubezpieczonej zaskarżoną decyzją z 29 sierpnia 2016r. organ rentowy odmówił ubezpieczonej prawa do emerytury rolniczej wskazując, że udowodniony przez nią okres podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu wynosi 21 lat i 23 dni zamiast wymaganych co najmniej 25 lat i na okres ten składa się okres pracy ubezpieczonej w gospodarstwie rolnym rodziców od 14 lipca 1971r. do 23 października 1972r. oraz okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników od 1 października 1993r. do 31 marca 2001r. i od 1 stycznia 2003r. do 13 kwietnia 2015r. (decyzja z 29 sierpnia 2016r. k.73 akt emerytalnych).

Ubezpieczona urodziła się w dniu (...) w miejscowości T. gmina S., powiat S.. Rodzice ubezpieczonej M. i S. małż. S. od lat 60-tych XX wieku byli posiadaczami gospodarstwa rolnego położonego na terenie wsi T., a następnie stali się jego właścicielami - w trybie ustawy z 26 października 1971r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (§1 aktu notarialnego umowy przekazania gospodarstwa rolnego z 18 lutego 1986r. k.33-36 akt emerytalnych). Rodzice ubezpieczonej utrzymywali się z uprawy przedmiotowego gospodarstwa, przy czym ojciec ubezpieczonej pracę w gospodarstwie rolnym łączył z pracą zawodową na budowach w W., P. i w S.. Na posiadanych gruntach rodzice ubezpieczonej uprawiali zboże, ziemniaki, warzywo. Hodowali krowy, byki, trzodę chlewną. Ubezpieczona od urodzenia mieszkała z rodzicami na terenie powyższego gospodarstwa (w/w zaświadczenie o zameldowaniu k.17 akt emerytalnych). Po ukończeniu szkoły podstawowej w 1970r., ubezpieczona kontynuowała naukę w dwuletniej (...) Szkole Budowlanej w S., którą ukończyła w dniu 24 czerwca 1972r. (świadczenie ukończenia (...) Szkoły Budowlanej w S. – w kopercie na k.7 akt sprawy). Przez cały ten okres zamieszkiwała z rodzicami we wsi T. i po zajęciach w szkole codziennie pracowała w gospodarstwie rolnym rodziców. Stan taki trwał do 23 października 1972r. Od 24 października 1972r. ubezpieczona podjęła pierwszą pracę zawodową poza rolnictwem - w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w S., którą wykonywała w pełnym wymiarze czasu pracy do 26 listopada 1985r. (świadczenie pracy z 2 grudnia 1985r. k.18 akt emerytalnych). W początkowym okresie tego zatrudnienia ubezpieczona nadal zamieszkiwała z rodzicami i codziennie dojeżdżała do pracy do S. razem z ojcem, który również pracował w w/w przedsiębiorstwie. Trasę z T. do S. i z powrotem na dystansie kilkunastu kilometrów pokonywała autobusem. W dniu 17 stycznia 1976r. ubezpieczona wyszła za mąż za A. R., który po ślubie zamieszkał wraz z ubezpieczoną w jej rodzinnym domu (odpis skrócony aktu małżeństwa k.30 akt sprawy). Ubezpieczona zamieszkiwała wraz z mężem w domu swoich rodziców do 30 lipca 1977r., przy czym w czerwcu 1976r. urodziła pierwsze dziecko. Po 30 lipca 1977r. ubezpieczona wraz z mężem i dzieckiem wyprowadzili się z domu rodziców ubezpieczonej i zamieszkali w miejscowości Ż. oddalonej od T. o około 15 km, gdzie zakupili nieruchomość zabudowaną domem. W czerwcu 1978r. ubezpieczona urodziła drugie dziecko. W okresie od 30 grudnia 1977r. do 1 października 1984r. ubezpieczona była zameldowana w miejscowości Ż. (poświadczenie

o okresach zameldowania k.17 akt emerytalnych). Faktyczny okres zamieszkania ubezpieczonej w Ż. był krótszy od tego wynikającego z okresu zameldowania. Po pewnym czasie zamieszkiwania w Ż. ubezpieczona powróciła do rodzinnego T. i ponownie zamieszkała u rodziców kontynuując zatrudnienie w (...) w S. i prowadząc jednocześnie wraz z mężem budowę własnego domu w T. pod numerem 144. Od 2 października 1984r. ubezpieczona została zameldowana pod adresem T. 144 i zamieszkuje tam do chwili obecnej (poświadczenie o okresach zameldowania k.17 akt emerytalnych). Mieszkając z rodzicami już w okresie zatrudnienia poza rolnictwem ,tj. poczynając od 24 października 1972r. ubezpieczona po pracy, a gdy była taka konieczność również rano - przed pracą pomagała rodzicom w pracy w gospodarstwie rolnym, zarówno w pracach polowych oraz przy zwierzętach (zeznania świadków: D. A. i A. S. k.37-38 akt sprawy oraz zeznania ubezpieczonej k.8v-9, 27v-28 i 38-38v akt sprawy). Po zakończeniu w dniu 26 listopada 1985r. zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...), od 18 lutego 1986r. do 31 lipca 1987r. ubezpieczona była zatrudniona w systemie chałupniczym w Spółdzielni Pracy (...) w S. (świadczenie pracy z 31 sierpnia 1987r. k.19 akt emerytalnych). Następnie od 3 grudnia 1987r. do 14 listopada 1990r. ubezpieczona była zatrudniona w wymiarze 1/2 etatu w (...) Wojewódzkiej (...) Spółdzielni (...) w S. (świadczenie pracy z 14 listopada 1990r. k.20 akt emerytalnych). Wreszcie od 15 listopada 1990r. do 31 grudnia 1991r. ubezpieczona była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy w Punkcie (...) S. nr 3 (świadczenie pracy z 2 stycznia 1992r. k.21 akt emerytalnych). Od 30 listopada 1992r. ubezpieczona była zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy w S., przy czym w okresie od 1 grudnia 1992r. do 29 listopada 1993r. była uprawniona do zasiłku dla osób bezrobotnych (zaświadczenie Prezydenta Miasta S. z 25 maja 2016r. k.22 akt emerytalnych).

Uprzednio – w dniu 18 lutego 1986r. ,tj. w dacie rozpoczęcia przez ubezpieczoną pracy chałupniczej w Spółdzielni Pracy (...) w S., rodzice ubezpieczonej zawarli z ubezpieczoną oraz jej młodszym bratem A. S. (ubezpieczona i jej brat A. byli najmłodszymi dziećmi spośród siedmiorga dzieci w rodzinie) umowę przekazania gospodarstwa rolnego w trybie ustawy z 14 grudnia 1982r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin. Na mocy tej umowy, uzupełnionej w dniu 18 września 1986r., rodzice przekazali ubezpieczonej nieruchomości rolne o łącznej powierzchni 1,80 ha położone we wsi T. gmina S. oraz we wsi H. gmina W. (akt notarialny umowy przekazania gospodarstwa rolnego z 18 lutego 1986r. oraz akt notarialny umowy uzupełniającej umowę przekazania gospodarstwa rolnego z 18 września 1986r. k.30-36 akt emerytalnych). W związku z nabyciem przez ubezpieczoną własności nieruchomości rolnych, Urząd Gminy w S. założył kartę ewidencyjną wymiaru i poboru składki na Fundusz Emerytalny (...) i w okresie od 1 stycznia 1987r. do 30 czerwca 1991r. odnotował pobór składki na ubezpieczenie społeczne rolników za jedną osobę. We wskazanej dokumentacji odnotowano ubezpieczoną jako użytkownika oraz A. R. jako małżonka (zaświadczenie Wójta Gminy S. z 13 września 2016r. o opłacaniu przez ubezpieczoną w okresie od 1 stycznia 1987r. do 30 czerwca 1991r. składek na (...) oraz dokumentacja dotycząca wymiaru i poboru składki w w/w okresie sporządzona przez Urząd Gminy w S. k.10-12 akt emerytalnych oraz pismo Wójta Gminy w S. z 10 lutego 2017r. k.13 akt sprawy i dokumentacja w kopercie na k.13 akt sprawy). Przekazując na początku lat 90-tych Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego dokumentację związaną z ubezpieczeniem społecznym rolników, Urząd Gminy w S. przekazał organowi rentowemu kartę ewidencyjną, w której jako ubezpieczonego wskazał męża ubezpieczonej A. R. wykazując okres opłacania składek poczynając od 1 stycznia 1987r. Ubezpieczona H. R. w dacie przekazywania w/w dokumentacji była zarejestrowana w Urzędzie Pracy w S. jako osoba bezrobotna (karta ewidencyjna ubezpieczonego A. R. z 30 listopada 1992r. – w aktach ubezpieczeniowych A. R.). W dniu 2 marca 2009r. mąż ubezpieczonej wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o rentę rolniczą. Od 1 marca 2009r. A. R. był uprawniony do renty rolniczej (decyzja z 31 marca 2009r. o przyznaniu renty k.25 akt rentowych A. R.), przy czym od 1 lutego 2013r. prawo to ustalone zostało bezterminowo (decyzja z 8 marca 2013r. k.91 akt rentowych A. R.). Okres opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników od 1 stycznia 1987r. do 30 czerwca 1991r. został uwzględniony przez organ rentowy do ustalenia wysokości świadczenia rentowego A. R. (raport ustalenia uprawnień do świadczenia i pierwsza decyzja o ustaleniu prawa do renty k.24-25 akt rentowych A. R.).

Z dniem 29 listopada 1993r. upłynął okres pobierania przez ubezpieczoną zasiłku dla bezrobotnych (vide: wcześniejsze ustalenia). Następnie od 1 grudnia 1993r. do 31 marca 2001r. ubezpieczona podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników. W okresie od 1 kwietnia 2001r. do 28 lutego 2003r. ubezpieczona była uprawniona do renty rolniczej, a następnie od 1 marca 2003r. ponownie podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników i stan taki trwał 13 kwietnia

2015r. (zaświadczenie o podleganiu przez H. R. ubezpieczeniu społecznemu rolników k.3-5 akt emerytalnych). W dniu 14 marca 2015r. zmarł mąż ubezpieczonej A. R.. Od 14 marca 2015r. ubezpieczona uprawniona jest do renty rodzinnej rolniczej po mężu (odpis skrócony aktu zgonu A. R. oraz decyzja z 13 kwietnia 2015r. o przyznaniu ubezpieczonej prawa do renty rodzinnej rolniczej k.5 i 11 akt o rentę rodzinną).

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie H. R. podlegało uwzględnieniu.

Zgodnie z art.19 ust.1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j.: Dz.U. z 2015r., poz.704 ze zm.) emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny określony w ust.1a i 1b,
- 2) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 25 lat, z uwzględnieniem art.20.

Przepis art.19 ust.1a pkt 12 powyższej ustawy stanowi, że wiek emerytalny kobiet urodzonych w okresie od 1 lipca 1955r. do 30 września 1955r. wynosi co najmniej 60 lat i 11 miesięcy.

Z kolei przepis art.20 ust.1-3 ustawy stanowi, że do okresów ubezpieczenia wymaganych zgodnie z art.19 ust.1 pkt 2 w przypadku osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948r. zalicza się okresy:

- 1) podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-1990r.
- 2) prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16. roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983r.

W sprawie bezsporne jest, że w dacie wystąpienia z wnioskiem o emeryturę ubezpieczona osiągnęła wiek emerytalny wnoszący co najmniej 60 lat i 11 miesięcy. W sprawie sporne było natomiast to, czy ubezpieczona legitymuje się co najmniej 25-letnim okresem ubezpieczenia emerytalno-rentowego. W oparciu o przedłożone przez ubezpieczoną dokumenty organ rentowy ustalił, że wykazany przez nią okres ubezpieczenia wynosi 21 lat i 23 dni, w tym okres pracy ubezpieczonej w gospodarstwie rolnym rodziców od ukończenia 16. roku życia ,tj. od 14 lipca 1971r. do 23 października 1972r. ,tj. do chwili podjęcia przez nią (od 24 października 1972r.) pierwszej pracy zawodowej w (...) w S., co stanowi 1 rok, 3 miesiące i 10 dni oraz okresy podlegania przez nią ubezpieczeniu społecznemu rolników – od 1 października 1993r. do 31 marca 2001r., co stanowi 7 lat i 6 miesięcy i od 1 stycznia 2003r. do 13 kwietnia 2015r., co stanowi 12 lat, 3 miesiące i 13 dni.

W odwołaniu od powyższej decyzji i w toku procesu ubezpieczona podniosła, że okres jej pracy w gospodarstwie rolnym rodziców po ukończeniu 16. roku życia nie powinien być ograniczony do 23 października 1972r., tj. do chwili podjęcia przez nią pracy zawodowej w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...), ale powinien obejmować również dalszy lata, kiedy to pracując zawodowo nadal mieszkała z rodzicami i zarówno po pracy w S., jak i rano przed praca wykonywała określone prace w gospodarstwie rolnym. Drugi zarzut ubezpieczonej dotyczył niezaliczenia do okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników okresu od 1 stycznia 1987r. do 30 czerwca 1991r, kiedy to po przekazaniu jej przez rodziców części ich gospodarstwa rolnego, opłacała ona składki na Fundusz Ubezpieczenia Społecznego Rolników. Analizując okoliczności sprawy Sąd doszedł do przekonania, że zarzuty ubezpieczonej nie mogą być uwzględnione. Odnosząc się do kwestii zaliczenia do okresu wymaganego do nabycia emerytury pracy w gospodarstwie rolnym rodziców po ukończeniu 16. roku życia – w okresie po podjęciu od 24 października 1972r. pracy zawodowej wskazać należy, że Sąd nie kwestionuje, iż ubezpieczona w okresie tej pracy - mieszkając nadal z rodzicami - pomagała im w czasie wolnym od pracy w gospodarstwie rolnym, jednakże fakt równoczesnego zatrudnienia poza rolnictwem nie pozwala uznać, aby wykonywana przez nią praca miała charakter stałej pracy niezbędnej do prawidłowego funkcjonowania tego gospodarstwa i aby ubezpieczona pracując zawodowo była gotowa do wykonywania pracy w rolnictwie w każdym czasie. Nie można również uznać, aby praca w gospodarstwie rolnym, w czasie, gdy uzyskiwała ona wynagrodzenie z tytułu pracy poza rolnictwem, stanowiła główne źródło utrzymania

ubezpieczonej. Należy wskazać, że kwestia możliwości zaliczenia równoległego okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców do rolniczego stażu ubezpieczeniowego była przedmiotem orzeczeń sądów i m.in. Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z 31 lipca 2013r. w sprawie III AUa 1513/12 zanegował taką możliwość ze wskazanych wyżej względów. Na analogicznym stanowisku stanął również Sąd Apelacyjny w Lublinie w wyroku z 9 lutego 2017r. w sprawie III AUa 918/16 (wydanego w wyniku rozpoznania apelacji od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach z 22 czerwca 2016r. w sprawie IV U 65/16).

Odnosząc się następnie do kwestii niezaliczenia do okresu ubezpieczenia okresu opłacania składki na (...) od 1 stycznia 1987r. do 31 czerwca 1991r. bezsporne jest, że we wskazanym okresie składka na ubezpieczenie opłacana była za jedną osobę i składki te w chwili przekazywania dokumentacji do Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego przypisane zostały mężowi ubezpieczonej (vide: ustalenia faktyczne) i w konsekwencji wskazany okres podlegania ubezpieczeniu został uwzględniony przy ustalaniu wysokości świadczenia rentowego A. R.. W tych okolicznościach niemożliwe jest zaliczenie wskazanego okresu do okresu ubezpieczenia drugiej osoby – tu ubezpieczonej, tym bardziej, że jak wynika z przedstawionych przez ubezpieczoną kopii świadectw A. R. w w/w okresie mąż ubezpieczonej jedynie w okresie od 10 października 1989r. do 16 listopada 1989r. pracował zawodowo i podlegał z tego tytułu innemu ubezpieczeniu społecznemu (vide: kopie świadectw pracy k.18-26 akt sprawy). Wskazać przy tym należy, że nawet przy założeniu, że w w/w okresie składki na ubezpieczenie społeczne rolników były opłacane za ubezpieczoną, to do okresu ubezpieczenia mógłby być zaliczony jedynie okres od 1 stycznia 1987r. do 31 grudnia 1988r., a zatem okres 2 lat. Od 1 stycznia 1989r. w wyniku nowelizacji art.3 ust.2 pkt 1 ustawy z 14 grudnia 1982r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (Dz.U. Nr 40 poz.268 ze zm.) ubezpieczeniu społecznemu rolników nie podlegały osoby będące pracownikami zatrudnionymi w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa obowiązującego w danym zawodzie albo objęte innymi przepisami o ubezpieczeniu społecznym lub o zaopatrzeniu emerytalnym. Tymczasem, jak wynika z powyższych ustaleń Sądu, w 1989r., 1990r. i 1991r. ubezpieczona była zatrudniona w ramach stosunku pracy w wymiarze czasu pracy nie niższym niż 1/2 etatu (świadectwa pracy k.20-21 akt emerytalnych) i z tytułu tego zatrudnienia podlegała ubezpieczeniu społecznemu. Nie podlega zatem równocześnie ubezpieczeniu społecznemu rolników. Doliczenie zaś 2 lat ubezpieczenia do wykazanego już okresu w wymiarze 21 lat i 23 dni nie wpływa na zmianę rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie.

Reasumując stwierdzić należy, że ubezpieczona nie wykazała co najmniej-25 letniego okresu ubezpieczenia. Mając na uwadze powyższe art.477¹⁴§1 kpc Sąd oddalił odwołanie ubezpieczonej.